

Sygn. akt VII U 1661/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk

Protokolant: st. sekr. sądowy Dominika Kołpa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 stycznia 2016 r. w W.

sprawy M. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o zasiłek macierzyński

na skutek odwołania M. H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 26 sierpnia 2015 r., znak: (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt: **VII U 1661/15**

UZASADNIENIE

Ubezpieczona M. H. 25 września 2015 roku złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 26 sierpnia 2015 roku znak (...) odmawiającej jej prawa do wyższej kwoty zasiłku macierzyńskiego. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych w swoich decyzjach nalicza zasiłek macierzyński w innych niż powinien wysokościach (k. 1 akt sądowych).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. 26 października 2015 roku w odpowiedzi na odwołanie, wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., przeprowadzenie rozprawy w nieobecności pełnomocnika organu rentowego na podstawie art. 209 k.p.c. oraz doręczenie odpisu sentencji prawomocnego wyroku. Wskazał przy tym, iż w oparciu o art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy z 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przyznał ubezpieczonej zasiłek macierzyński za okres od 15 stycznia 2015 roku do 13 stycznia 2016 roku w wysokości 80% podstawy wymiaru, tj. w kwocie 525,00 zł brutto. (k. 3 akt sądowych).

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie ustalił następujący stan faktyczny:

M. H., urodzona (...), prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, wniosła 23 stycznia 2015 roku wniosek o udzielenie urlopu macierzyńskiego w wymiarze 20 tygodni w okresie od 15 stycznia 2015 roku do 3 czerwca 2015 roku w związku z urodzeniem drugiego dziecka, udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego w wymiarze 6 tygodniu

w okresie od 4 czerwca 2015 roku do 15 lipca 2015 roku oraz urlopu rodzicielskiego w wymiarze 26 tygodni w okresie od 16 lipca 2015 roku do 13 stycznia 2016 roku (zaświadczenie płatnika składek k. 1 akt rentowych).

Decyzją nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. uznał, że M. H. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnym, rentowym, wypadkowym od 1 października 2014 roku. 21 maja 2015 roku ubezpieczona odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez uznanie, że podlega w/w ubezpieczeniom od 1 października 2014 roku, jak również ubezpieczeniu chorobowemu od 9 grudnia 2014 roku i w związku z tym przysługuje jej zasiłek macierzyński. 21 lipca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił powyższe odwołanie i uchylił poprzednią decyzję, w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od 15 stycznia 2015 roku do 13 stycznia 2016 roku. Następnie, decyzją z 26 sierpnia 2015 roku określił ww. zasiłek na 525,00 zł brutto tj. 80% podstawy wymiaru – na podstawie art. 29 ust. 1, art. 31 ust. 1 i ust. 3 pkt 2, art. 48 ust. 1 oraz art. 49 ust. 1 pkt ustawy z 25 czerwca 1999 roku (k. 5 – 27 a.r.).

Ubezpieczona wniosła do tut. Sądu odwołanie od powyższej decyzji, podnosząc, że kwota zasiłku macierzyńskiego powinna być wyższa, tj. adekwatna do zadeklarowanych przez nią podstaw składek na ubezpieczenie chorobowe (odwołanie k. 1 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt rentowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., dokumentów akt osobowych. Prawdziwość dokumentacji nie budziła zastrzeżeń Sądu, jak też strony nie kwestionowały prawdziwości przedstawionych dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 25 września 2015 roku, znak: 450000/603/ZAS/2015, jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego przysługującego osobie ubezpieczonej niebędącej pracownikiem, w tym prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej (tak jak wnioskodawczyni), stosuje się art. 48 - 52 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz - na podstawie art. 52 - odpowiednio przepisy tej ustawy dotyczące sposobu określania podstawy wymiaru zasiłku ubezpieczonym pracownikom. W odniesieniu do zasiłku macierzyńskiego są to przepisy art. 36 ust. 2-4, art. 38 ust. 1, art. 42, art. 43, art. 48 ust. 1 oraz art. 49 i art. 50.

Zasiłek macierzyński - stosownie do art. 48 ust. 1 cytowanej powyżej ustawy - oblicza się od kwoty przychodu osiągniętego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. W zależności od czasu, jaki upływa od chwili rozpoczęcia działalności do chwili zaistnienia ryzyka ubezpieczenia i powstania prawa do świadczeń, za podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego przyjmuje się albo przychód za okres 12 miesięcy (art. 48 ust. 1), albo przychód osiągnięty w krótszym okresie, jeżeli przesłanka prawa do świadczeń z ubezpieczenia wypełniła się przed upływem 12 miesięcy prowadzenia działalności (art. 36 ust. 2 w związku z art. 48 ust. 2 i art. 52 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa). W każdej jednak z tych sytuacji podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie za pełne miesiące kalendarzowe ubezpieczenia.

Z powyższego wynika, że ubezpieczona prowadząca pozarolniczą działalność, która przystąpiła dobrowolnie do ubezpieczenia chorobowego i w okresie tego ubezpieczenia urodziła dziecko, z chwilą ziszczenia się ryzyka tego ubezpieczenia nabywa prawo do zasiłku macierzyńskiego, którego wysokość zależna jest od zadeklarowanej przez nią kwoty stanowiącej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, tylko wówczas gdy do chwili urodzenia dziecka podlega ubezpieczeniu dobrowolnemu przez okres dłuższy niż miesiąc, bo wtedy podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego stanowi przychód w rozumieniu art. 3 pkt. 4 ustawy, czyli zadeklarowana kwota stanowiąca podstawę

wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe po odliczeniu kwoty określonej w tym przepisie (art. 18 ust. 8 i art. 18a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2012 r., II UK 36/12).

Odmienne kwestia przedstawia się w sytuacji, gdy ryzyko ubezpieczenia ziści się już w pierwszym miesiącu ubezpieczenia. Zadeklarowana kwota nie pokrywa się wówczas z kwotą miesięcznego przychodu, więc nie może stanowić o wysokości świadczeń przysługujących z tak krótkiego okresu ubezpieczenia. Do takich sytuacji zastosowanie ma natomiast art. 49 pkt. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przepis ten stanowi, że jeżeli niezdolność do pracy powstała w pierwszym miesiącu kalendarzowym ubezpieczenia chorobowego, podstawę wymiaru zasiłku stanowi najniższa podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt. 4 - dla ubezpieczonych, dla których określono najniższą podstawę wymiaru składek.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 06 września 2012 r., (II UK 36/12) dokonał wykładni systemowej użytego w art. 49 pkt 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa pojęcia „ubezpieczonych, dla których określono najniższą podstawę wymiaru składek”, sięgając do zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe w przepisach art. 18 i 18a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, do których odesłanie zawiera art. 20 ust. 1 tej ustawy. W art. 18 ustawy wskazuje się kwoty podstawy wymiaru składek dla poszczególnych grup ubezpieczonych, przy czym w art. 18 ust. 7 dla ubezpieczonych podlegających ubezpieczeniom dobrowolnie, jako kwotę zadeklarowaną, nie niższą jednak od kwoty minimalnego wynagrodzenia. Kwota wynagrodzenia minimalnego stanowi zatem najniższą podstawę wymiaru składek dla tych ubezpieczonych i jednocześnie jest dolną granicą, którą mogą zadeklarować jako podstawę wymiaru składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne - chorobowe. Podobne ograniczenie, ustanowione przez odniesienie się do dolnych wartości składek, dotyczy także osób prowadzących działalność gospodarczą (art. 18 ust. 8 i art. 18a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Osoby, o których mowa w tych przepisach są „ubezpieczonymi, dla których określono najniższą podstawę wymiaru składek”, przy czym określenie ich w ten sposób wskazuje na ustanowienie tej wartości w sposób władczy, a więc w indywidualnej decyzji lub w ustawie jako dolnej granicy, od której składka może być zadeklarowana, a nie wynika z faktu zadeklarowania składki w wysokości liczonej od najniższej podstawy.

Regulacja z art. 49 pkt 1 powołanej ustawy określa zatem wysokość podstawy wymiaru zasiłku chorobowego dla ubezpieczonych nie będących pracownikami w sytuacji, gdy niezdolność do pracy powstała z powodu wypadku w drodze do pracy lub z pracy i w innych sytuacjach, kiedy nie obowiązuje okres wyczekiwania (art. 4 ust. 3). Odwołanie się jednak przez ustawodawcę wyłącznie do pierwszego miesiąca kalendarzowego powoduje, że powstają wątpliwości jak ustalić podstawę wymiaru zasiłku, jeżeli niezdolność do pracy powstała w drugim miesiącu kalendarzowym trwania ubezpieczenia, ale pierwszy miesiąc kalendarzowy nie był objęty ubezpieczeniem chorobowym w całości, tak jak to ma miejsce w niniejszej sprawie. W tym zakresie wskazuje się, iż jak wynika z instrukcji Departamentu Zasiłków Centrali ZUS, w takiej sytuacji podstawę wymiaru zasiłku chorobowego stanowi przychód z pierwszego niepełnego miesiąca kalendarzowego (por. I. Jędrasik-Jankowska, Prawo socjalne, Komentarz do art. 49 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa). Z powyższego wynika zatem, że obliczenie zasiłku macierzyńskiego od zadeklarowanej kwoty jest możliwe, dopiero gdy okres ubezpieczenia obejmuje chociaż jeden pełny miesiąc kalendarzowy. Dopiero wtedy nie znajdzie bowiem zastosowania reguła z art. 49 pkt 1 ustawy zasiłkowej. Jeżeli natomiast okres ubezpieczenia wyniesie co prawda miesiąc, ale przypadnie na przełomie miesięcy kalendarzowych (np. od 9 grudnia do 15 stycznia) i nie obejmie w całości żadnego z nich, to zasiłek zostanie nadal ustalony od minimalnej podstawy wymiaru składek płaconej przez przedsiębiorców.

A zatem podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego, do którego prawo powstało w pierwszym miesiącu kalendarzowym niepoprzedzonego innym ubezpieczeniem dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, określa art. 49 pkt 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jako najniższą podstawę wymiaru składek na to ubezpieczenie po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 tej ustawy, bez względu na wysokość kwoty zadeklarowanej na podstawie art. 18 ust. 8 lub 18a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121). Powyższa zasada ma również zastosowanie wtedy, gdy niezdolność do pracy ubezpieczonego niebędącego

pracownikiem powstała w drugim miesiącu ubezpieczenia, a pierwszy miesiąc jest niepełnym kalendarzowym miesiącem ubezpieczenia (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 06 listopada 2012 r., III UK 38/12).

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że prawo do zasiłku macierzyńskiego odwołującej M. H. powstało w drugim miesiącu podlegania przez wnioskodawczynię dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, nieopreżedzonego innym ubezpieczeniem, tj. 15 stycznia 2015 roku, przy czym pierwszy miesiąc był niepełnym miesiącem kalendarzowym, albowiem ubezpieczona przystąpiła do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego 9 grudnia 2014 roku. Z tego względu okres ubezpieczenia nie objął w całości ani jednego pełnego miesiąca kalendarzowego. W takiej sytuacji podstawą wymiaru zasiłku macierzyńskiego w stosunku do odwołującej M. H. jest zgodnie z art. 49 pkt 1 w związku z art. 52 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa najniższa podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, która w przypadku skarżącej wynosi 80% podstawy wymiaru w kwocie 525,00 zł brutto, stanowiącej najniższą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia chorobowe za miesiąc grudzień 2014 r., w którym powstało prawo do zasiłku, jak prawidłowo przyjął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., znak: (...), o czym orzekł w sentencji wyroku.